

CERCETĂRI DE SUPRAFAȚĂ PE TERITORIUL AȘEZĂRILOR PREISTORICE DE LA CALVASER ȘI BOARTA (COM. ȘEICA MARE, JUD. SIBIU)

Cercetările de suprafață desfășurate în primăvara anului 1995 pe o vastă arie geografică ce a înglobat în mare parte zona râului Visa au dus la identificarea unor noi vestigii arheologice care aduc date noi la aprofundarea vii disputatei epoci neo-encolitice și de tranziție la epoca bronzului în Transilvania¹.

Com. Șeica Mare (jud Sibiu) se află poziționată pe DN 14 (Sibiu-Copșa-Mică-Mediaș-Dumbrăveni) la o distanță de aprox. 31 km. NE față de Sibiu². Așezarea este străbătută de cel mai important afluent pe stânga al Târnavei Mari, râul Visa³ care izvorăște din apropierea localității Oena Sibiu. Având un bazin hidrografic de 555 km² și o lungime de 42 km, râul Visa a oferit condiții optime de locuire vechilor civilizații preistorice. Din zona centrală a comunei, traversând spre dreapta rambleul căii ferate Sibiu-Mediaș, intrat pe DJ 14 A care străbate localitățile Calvaser, Boarta (5 km) și Buia (11 km).

CALVASER (com. Șeica Mare, jud. Sibiu)

Investigațiile întreprinse în hotarul satului, la punctul numit de localnici "Pârâul Șesului" (în amonte de confluența Calvei cu Visa), au dus la descoperirea unui bogat material litic, ceramic și osteologic, aparținând purtătorilor culturii Petrești și Coțofeni (fig.1). În urma observațiilor atente din teren, în partea S-V au putut fi depistate resturile unor locuințe de suprafață ce constau din bucăți de chirpici de dimensiuni apreciabile, deranjate de lucrurile agricole din zonă. Culoarea acestuia prezintă nuanțe de cărămiziu, purtând și amprenta proprie structurii lemnoase⁴. Materia primă din care au fost prelucrate piesele este reprezentată în cea mai mare parte de silexul de diferite nuanțe și în mai mică măsură de obsidiană sau de alte roci silicoase (silicolite)⁵. Marea majoritate a materialului litic este compus din unelte de silex de dimensiuni mici și mijlocii, în general lamc. lungimea acestora situându-se între 4-6 cm, servind probabil la realizarea unor unelte compuse. Tipul cel mai frecvent e deținut de lama neretușată (Pl.I/1-4, 13, 14), cu fine resturi (Pl.I/7, 9, 11) sau fin denticulată (Pl.I/12, 15). Alături de acest tip de unealtă au apărut răzuitoare (Pl.I/8), un grator pe lamă, cu partea activă convexă, una din laturi fiind prevăzută cu fine retușuri (Pl.I/10) ca și un număr însemnat de nuclee, de formă piramidală, cu evidente urme de desprindere (Pl.II/15-16). În general, în ceea ce privește structura materiei prime, predomină rocile silicoase de culoare brun-cenușie (Pl.I/1-6, 11, 13), urmând silexul cu nuanțe brune, de aspect

---

¹ Aducem și pe această cale cele mai calde mulțumiri d-lui Lect. univ.dr. S. A. Luca pentru îndrumările date în vederea prelucrării spre publicare a materialelor. De un real folos ne-au fost ajutorul și încurajările d-lui Zeno K. Pinter și ale colegului Cr. Roman.

² V. Voicu-Vedea, N. Deneș, M. Opreșoiu, *Sibiu. Ghid turistic al județului*, Editura Sport-Turism, București, 1979, p.72 sqq.

³ V. Voicu-Vedea, Gh. Fanahe, *Oena Sibiului. Mic îndreptar turistic*, Editura Sport-Turism, București, 1983, p.18 sqq.; I. Badea, N. Caloianu, Gh. Dragu, *Județul Sibiu*, București, 1971; S. Balteș, N. Nistor, *Oena Sibiului. File de cronică*, Editura Sport-Turism, București, 1986, p.16 sqq.; N. Josan, Al. Avram, *Sibiu. Hărți turistice județene*, București, Editura Sport-Turism, 1974; M. Opreșoiu, *Municipiul Sibiu (Harta)*, Sibiu, 1961; *Sibiu. Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981. Colectiv de coordonare: I. Hojhoș, I. Munteanu, N. Nistor, I. Paul, Gh. Radu, A. Schuster, p.22 sqq, 30-33, 54-61. Științifică, București, 1967.

⁴ I. Paul, *Cultura Petrești*, Editura Museion, București, 1992, p.22 sqq; Idem, în *SCIV*, 18, 1, 1967, p.3-24; I. T. Dragomir, *Unele considerații cu privire la modul de construcție al locuințelor din așezările Cucuteni-Tripolie*, în *SCIV*, XIII, 2, 1962, p.393-397.

⁵ Al. Păunescu, *Evoluția uneltelor și* ...
Academiei R.S.R., 1961 (Biblioteca de arheologie, XV), p.56 sqq; Cf. I. Paul, *op.cit.*, 1992, p.38 sqq.

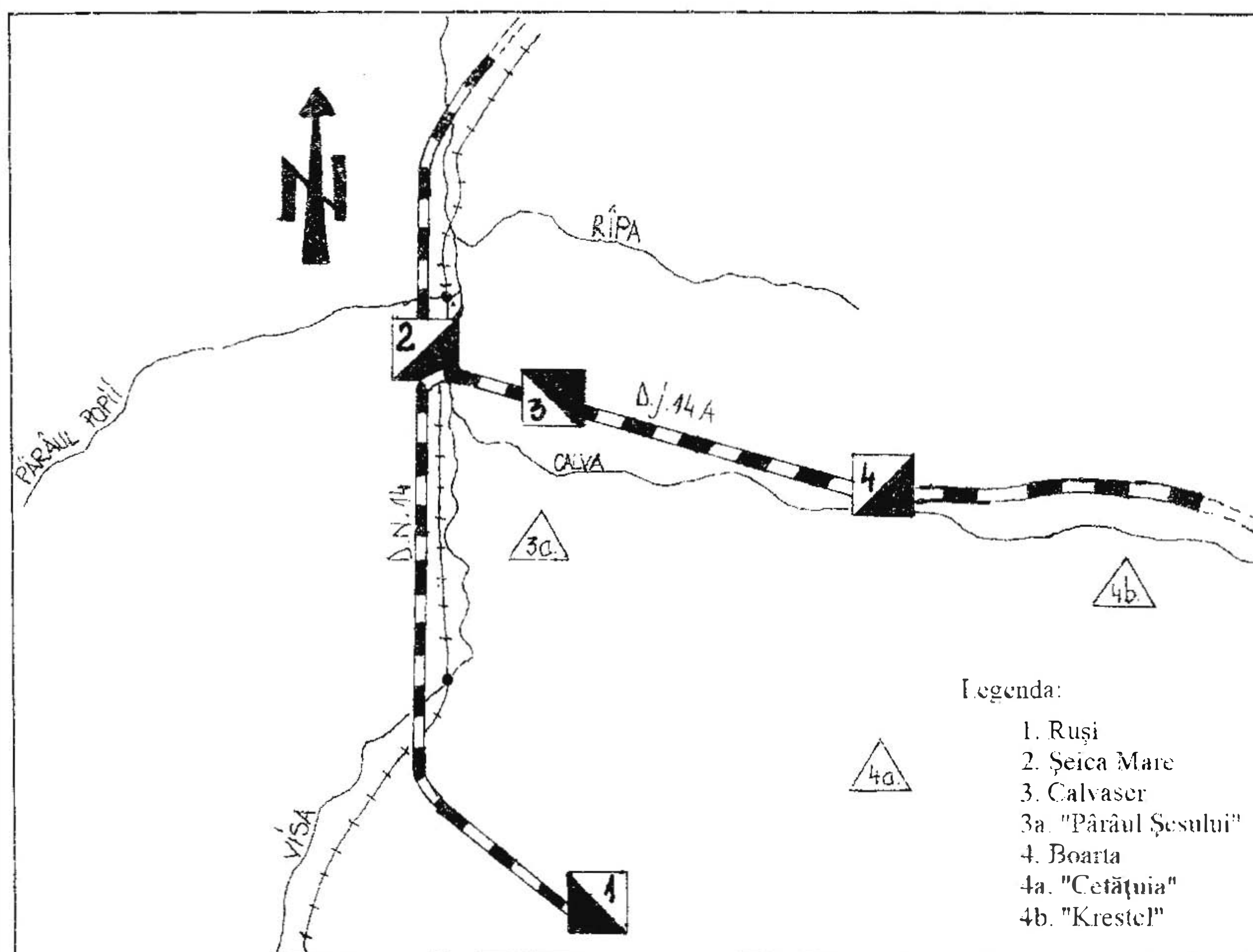

Fig.1. Com. Șeica Mare. Plan de situație al așezărilor "Pârâul Șesului" și "Krestel"

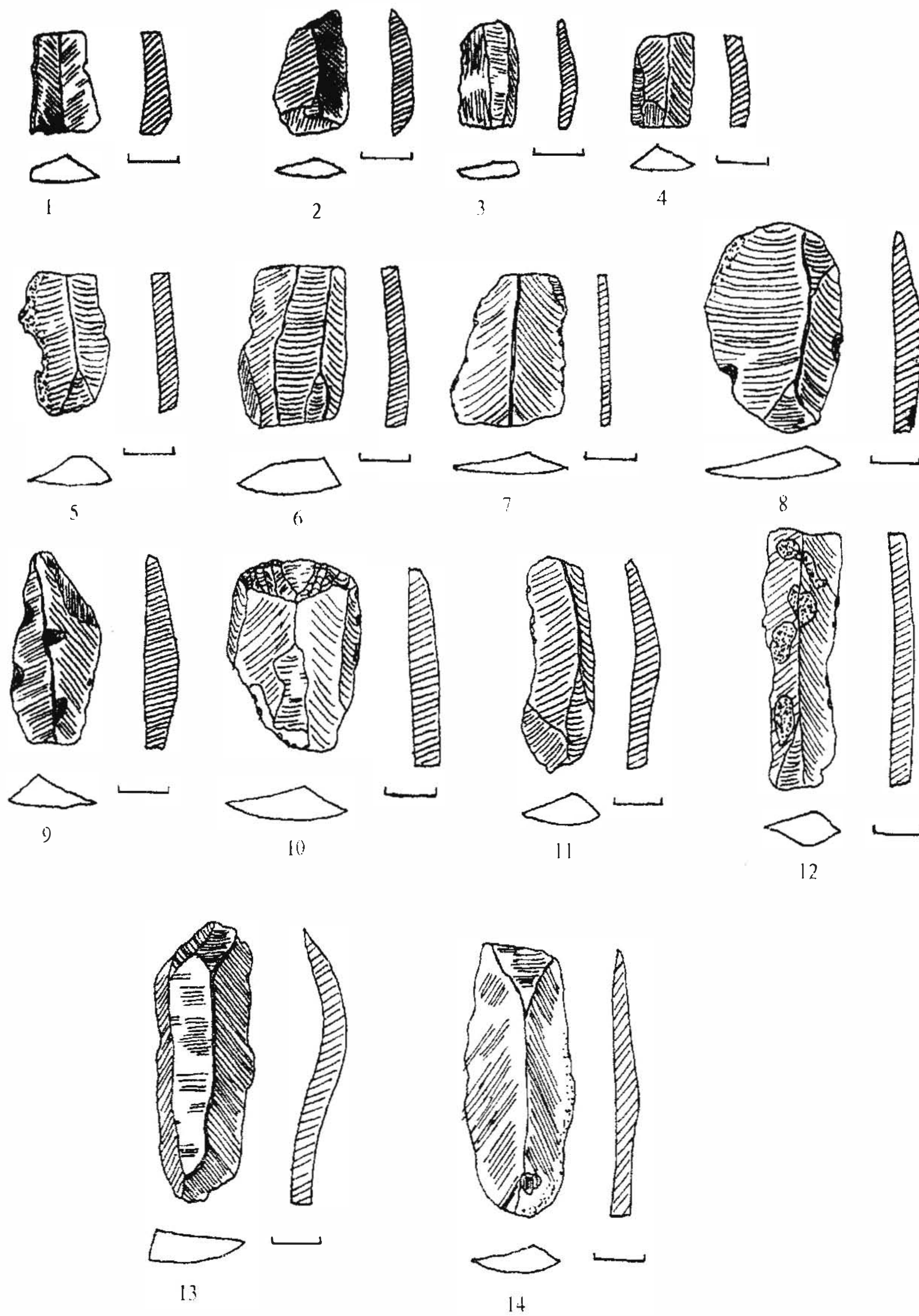
sticlos (Pl.I/7), brun-cafenii (Pl.I/9-10) cu intruziuni de culoare neagră specifice tipului "bănățean"⁶ și în sfârșit galben-cafenii (Pl.I/14), asemănător celui de tip "prebalcanic". Unele piese, datorită compoziției solului, poartă depuneri de calcar (Pl.I/12, 14). Din bogatul material ceramic recoltat, fragmentar în totalitate se pot distinge tipologic 3 categorii: specia fină (cea mai mare parte), semifină și cea de uz comun. Compoziția pastei, tehnica de ardere, modul de confecționare ca și puținele motive ornamentale duc la plasarea materialului în zona culturilor Petrești și Coțofeni, ultimul material fiind prezentat într-o pondere mai redusă. Ceramica Petrești este caracterizată de prezența butonilor ornamentali, unghiulari și cilindrici, de dimensiuni variabile (Pl.V/27, 28) de torți prevăzute cu perforație verticală, de formă inelară (Pl.V/26) sau fragmente cu umărul carenat (Pl.VII/33). Câteva piese sunt acoperite cu un slip subțire de culoare maroniu-roșcată, aplicată pe partea superioară a unui suport (Pl.VII/32), lucrat îngrijit dintr-o pastă bine frământată și arsă, de culoare cărămiziu-deschis.

BOARTA (com. Șeica Mare, jud.Sibiu)

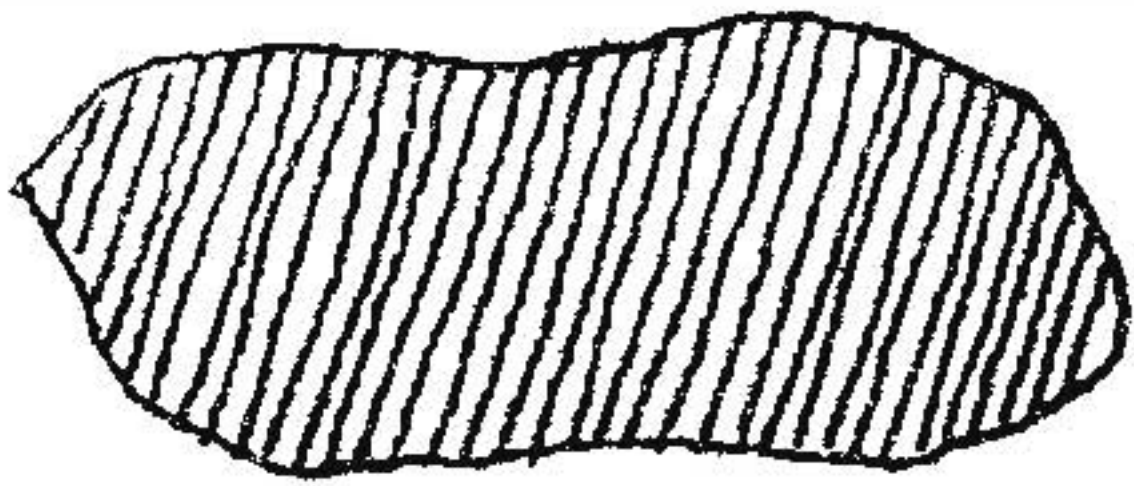
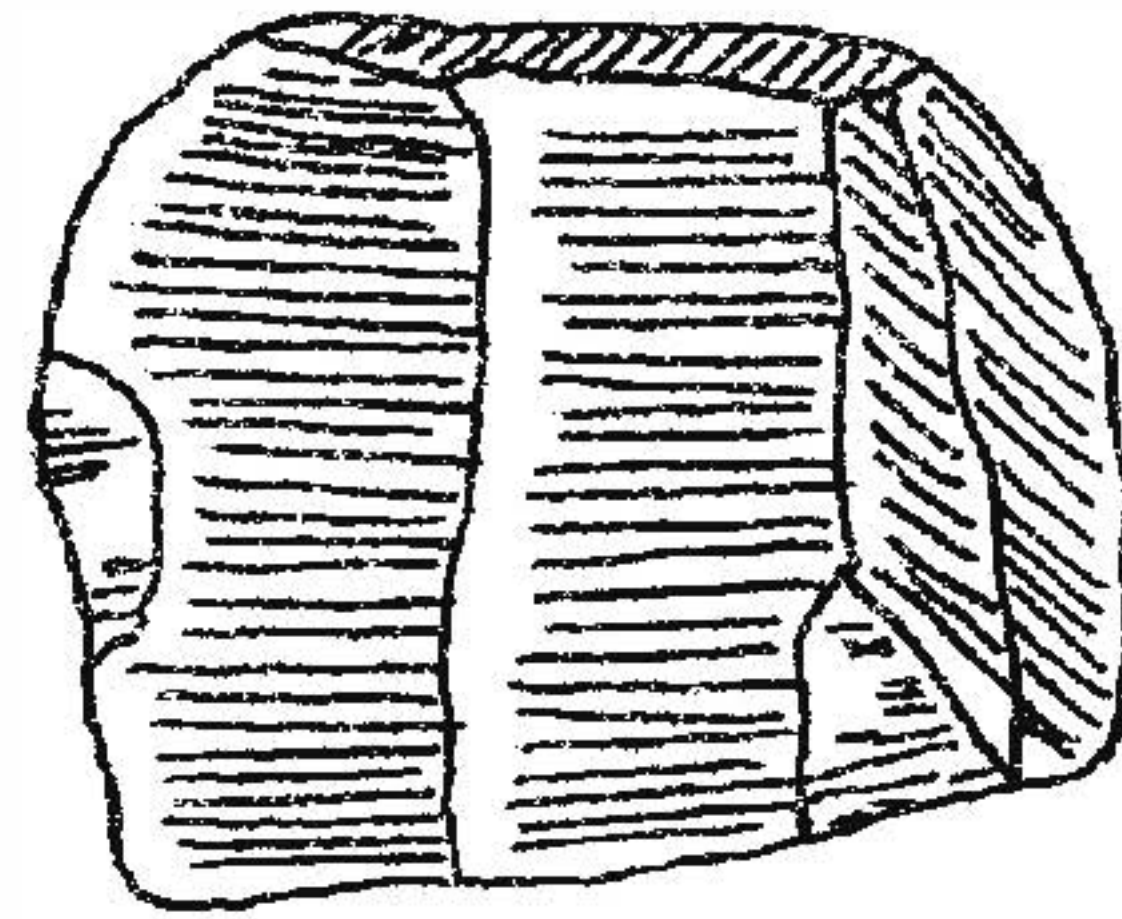
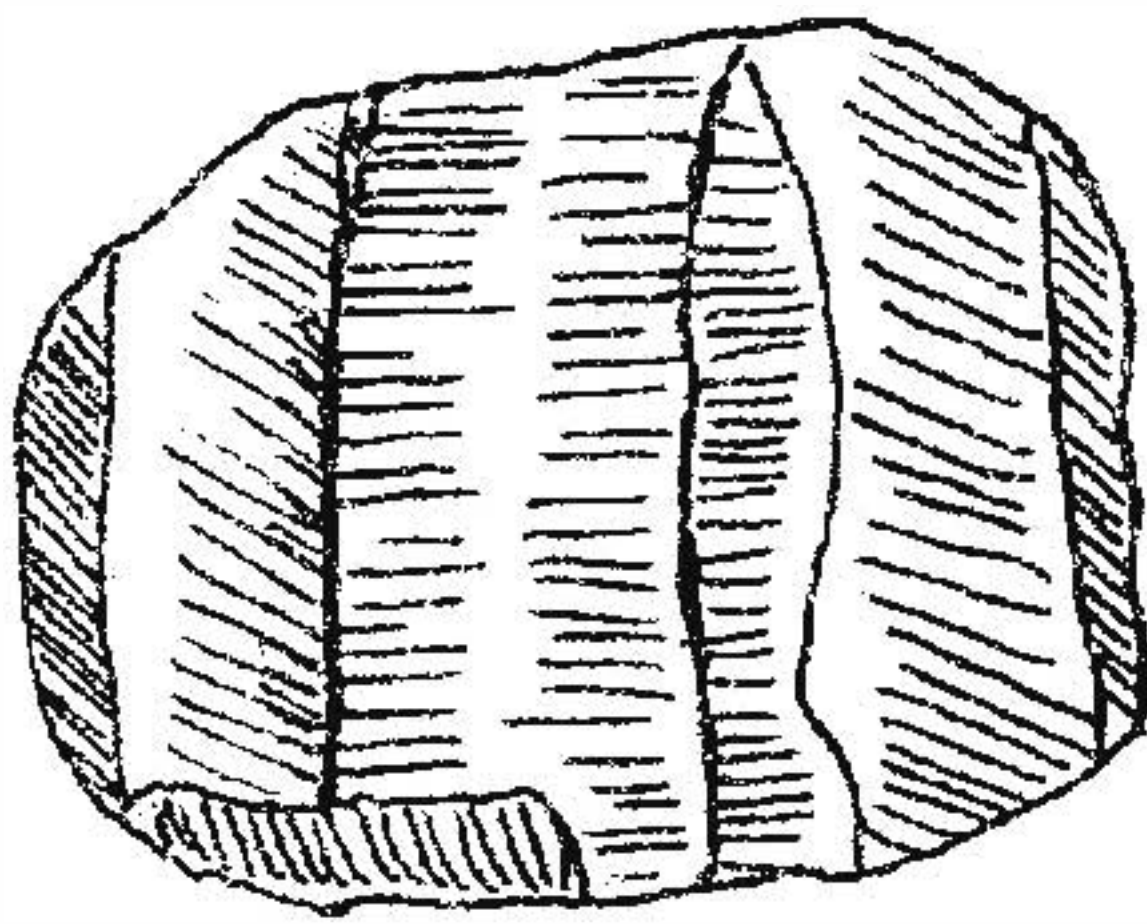
Situată pe valea Calvei (29 km)⁷, unul dintre cei mai importanți afluenți ai râului Visa, localitatea Boarta a intrat în atenția literaturii de specialitate la începutul veacului nostru în urma săpăturilor

⁶ E. Comșa, *Silexul de tip "bănățean"*, în *Apulum*, IX, 1971.

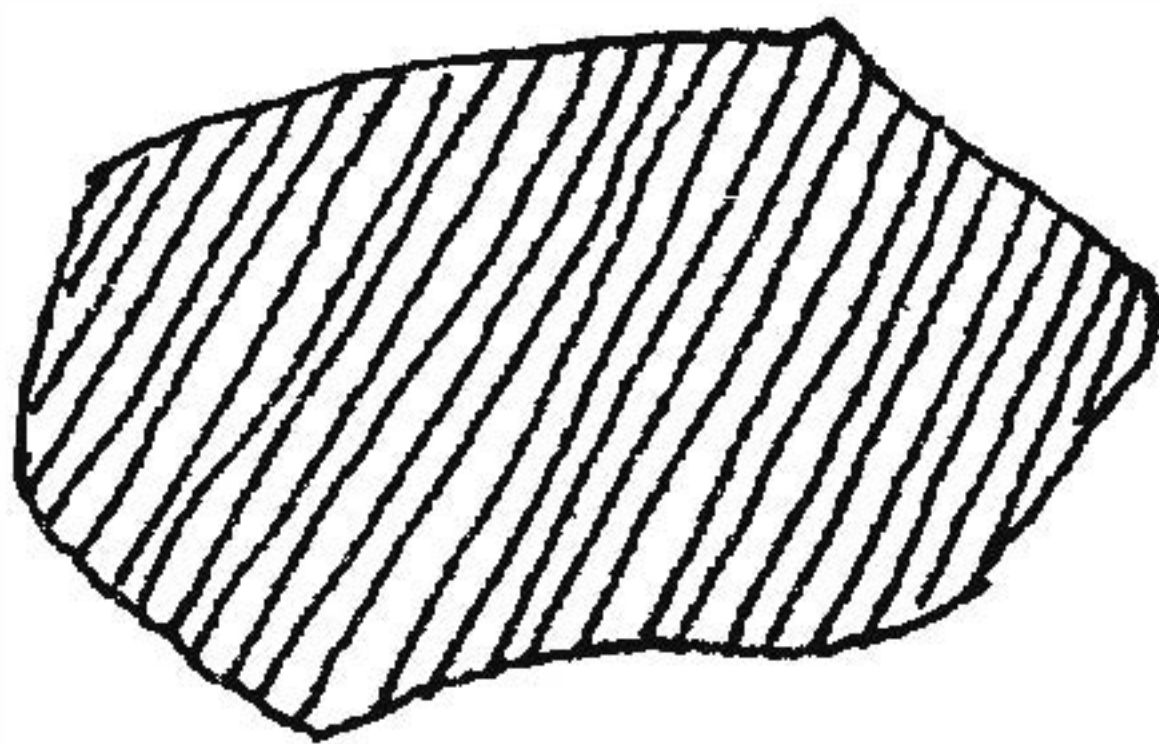
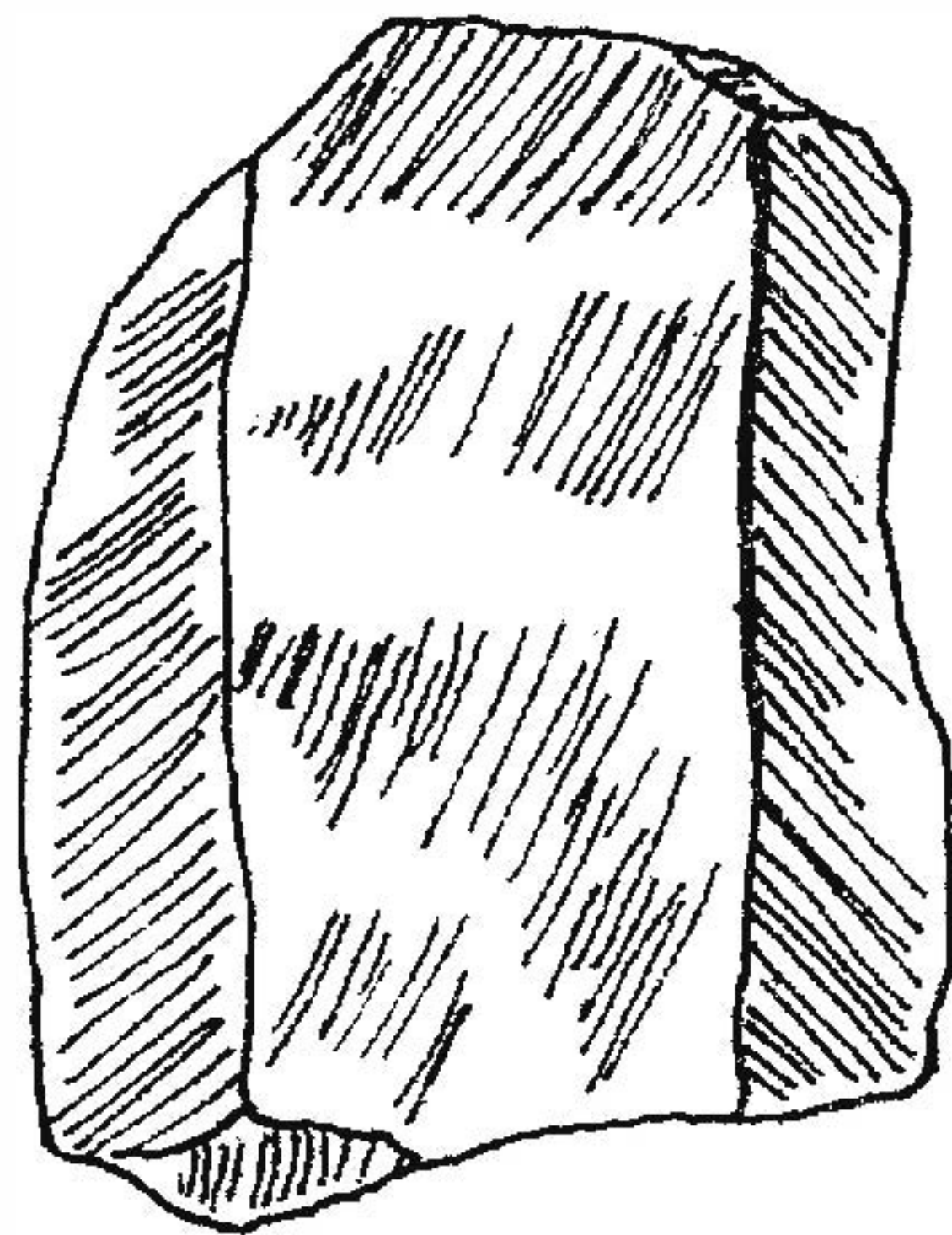
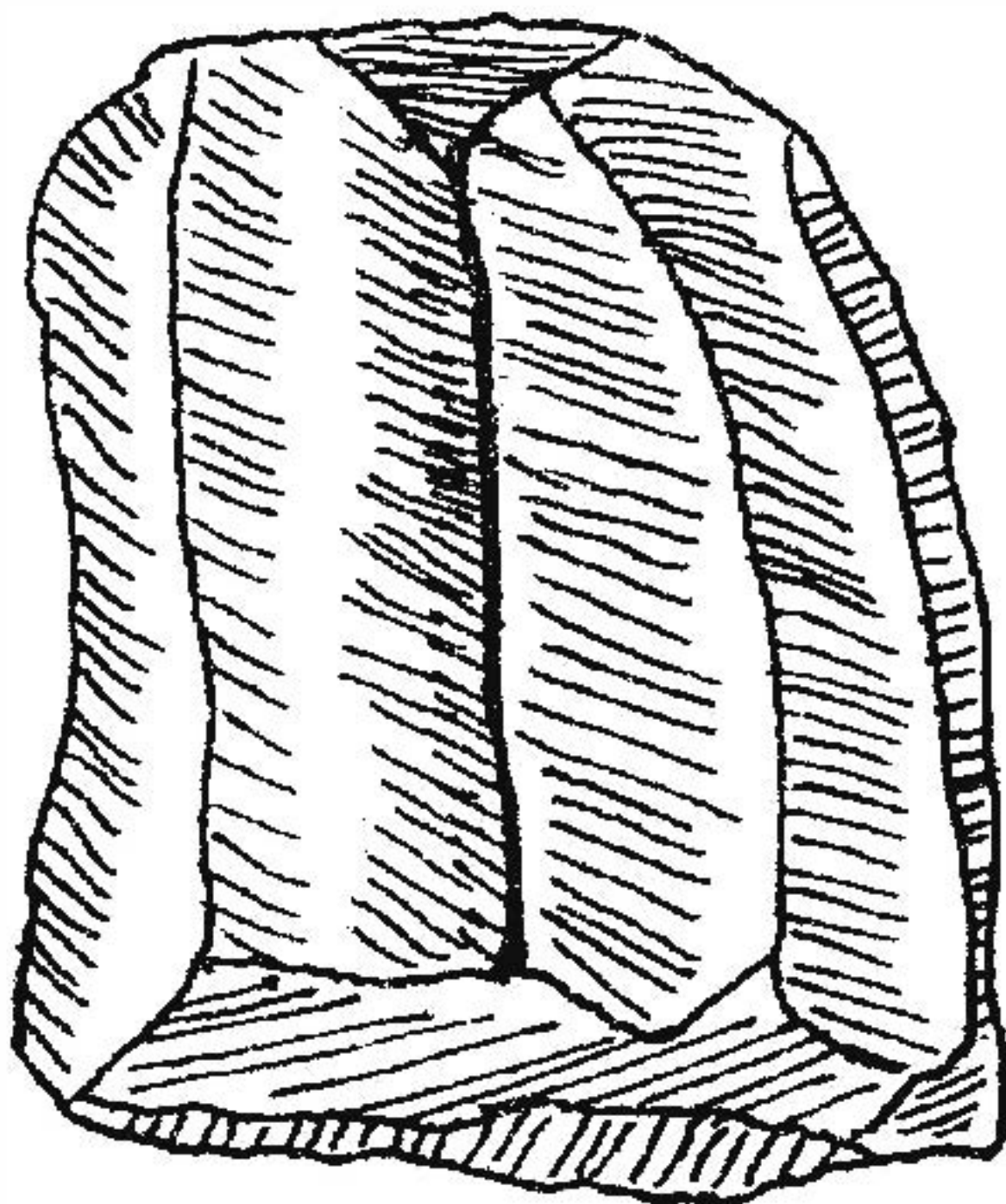
⁷ *Sibiu. Monografie*,

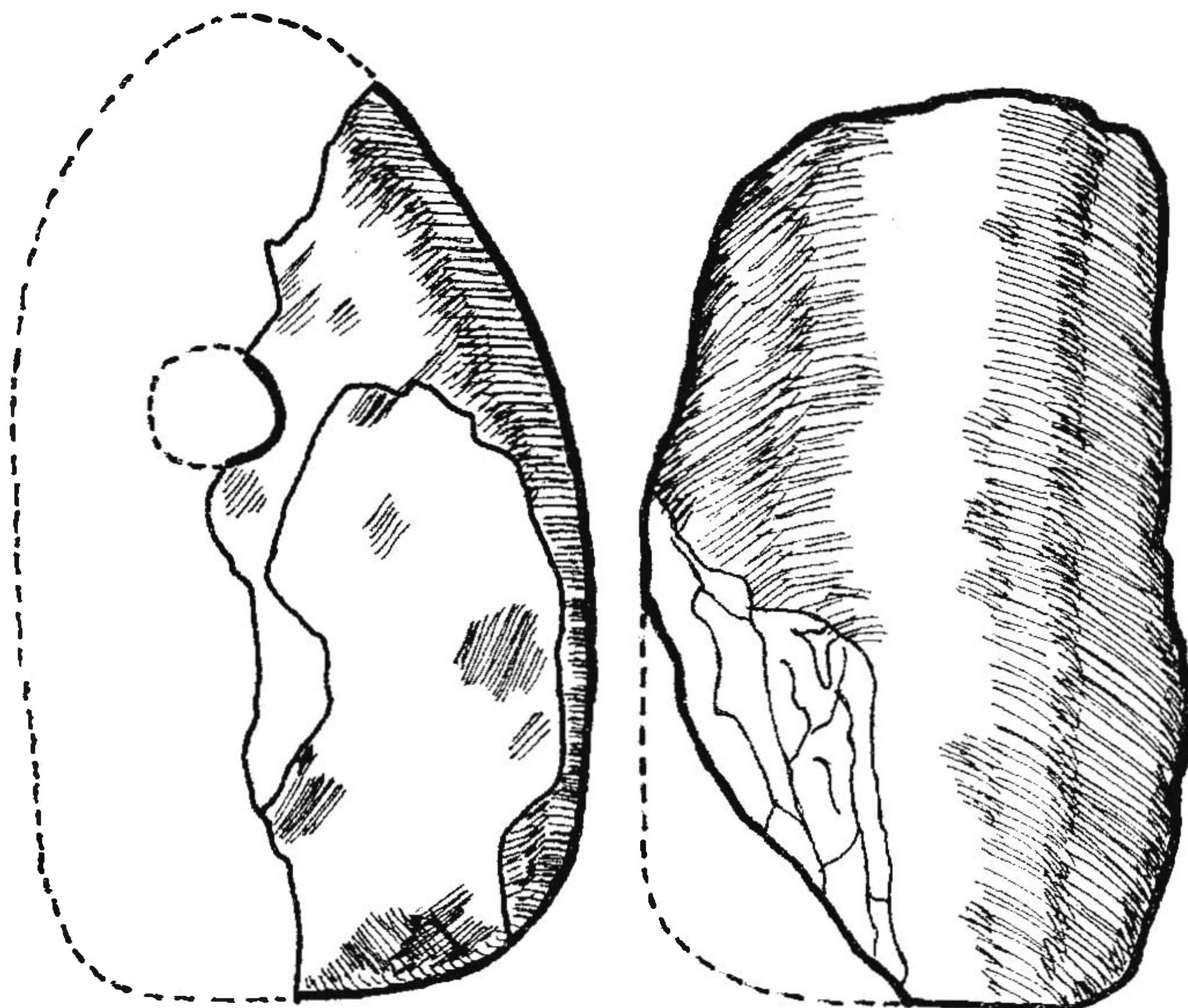
Pl. I. "Pârâul Șesului"

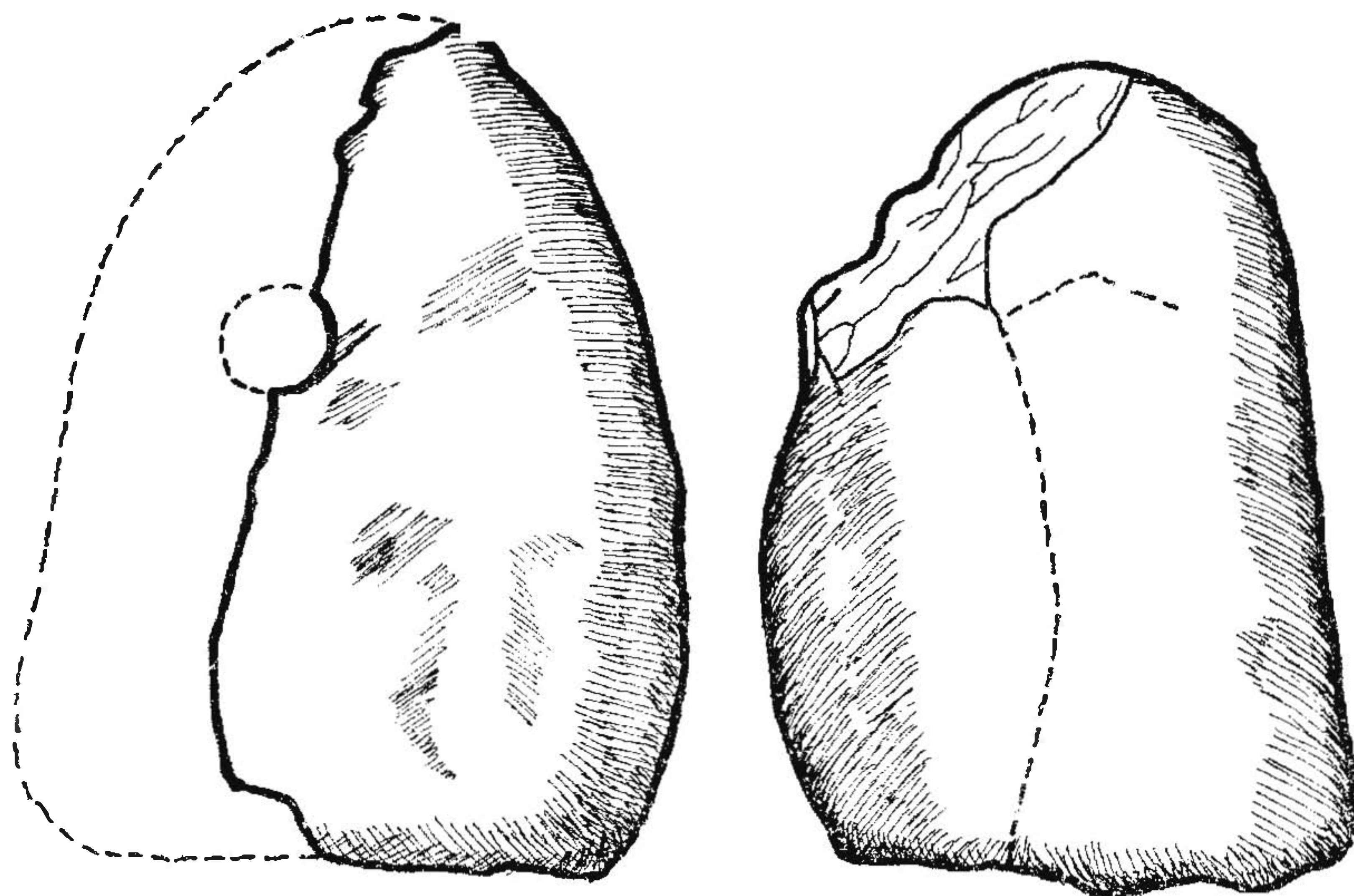
15

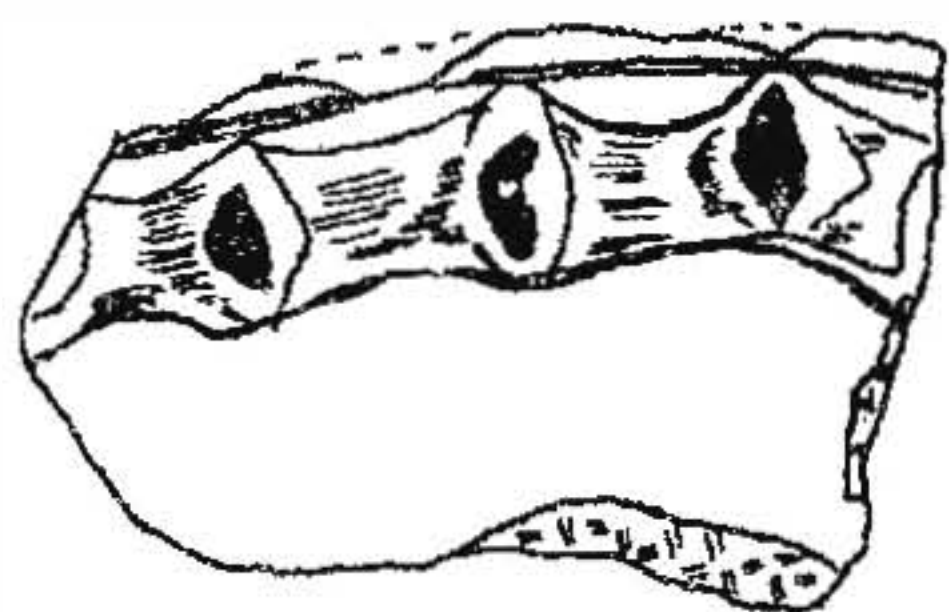
16

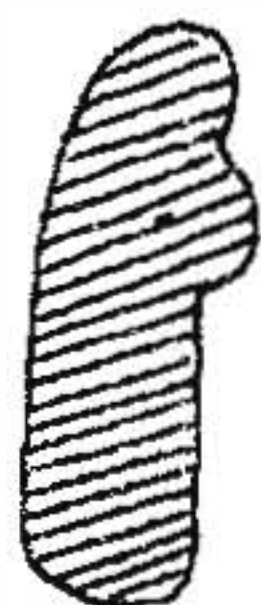
17

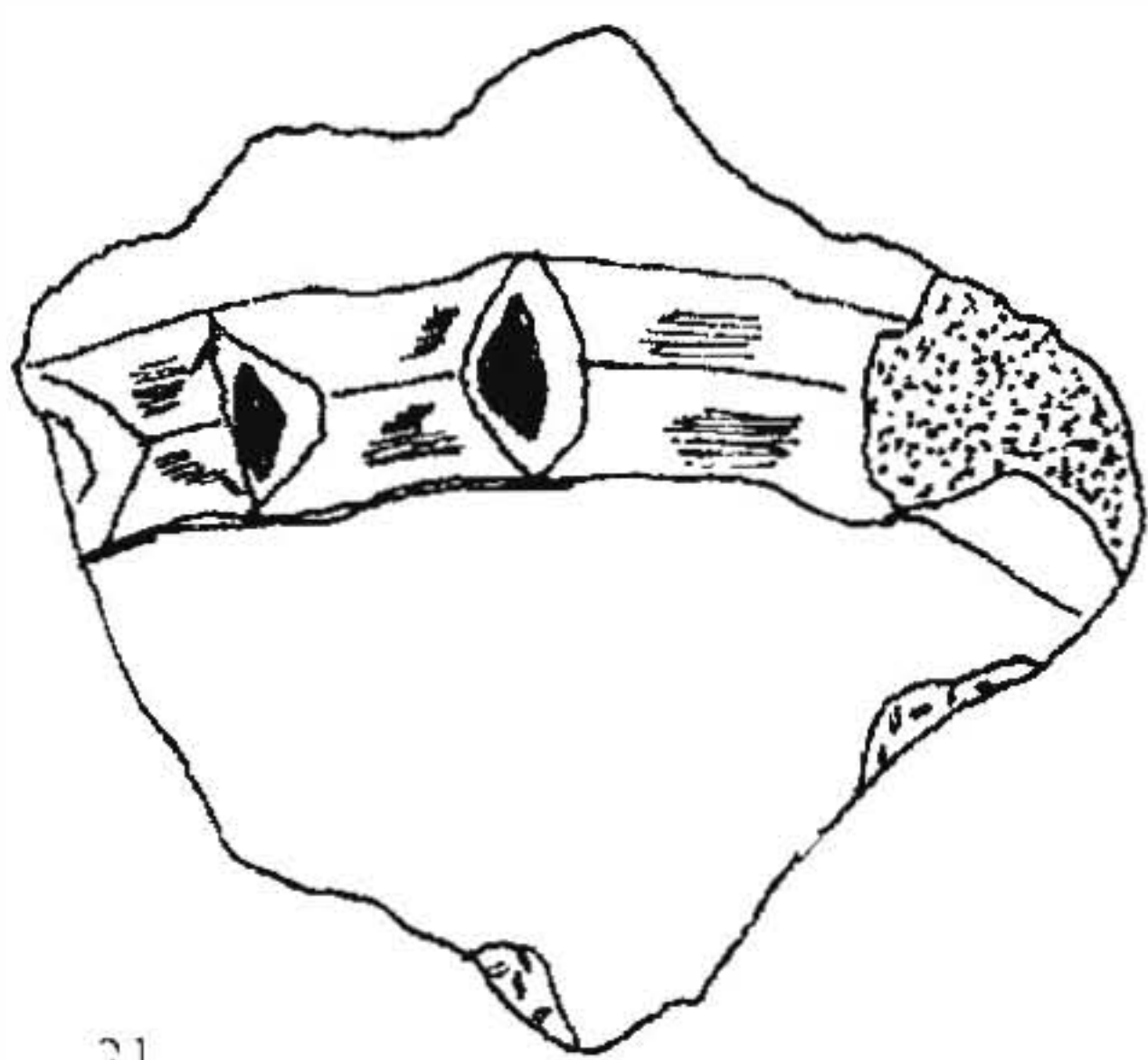
18

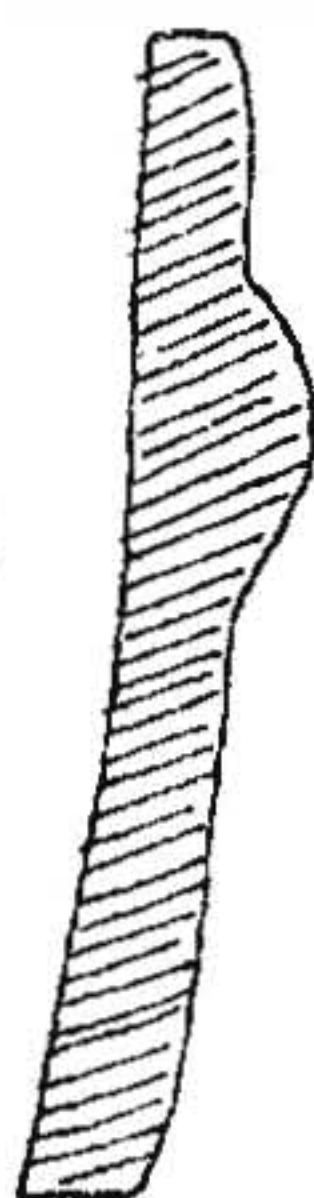
19

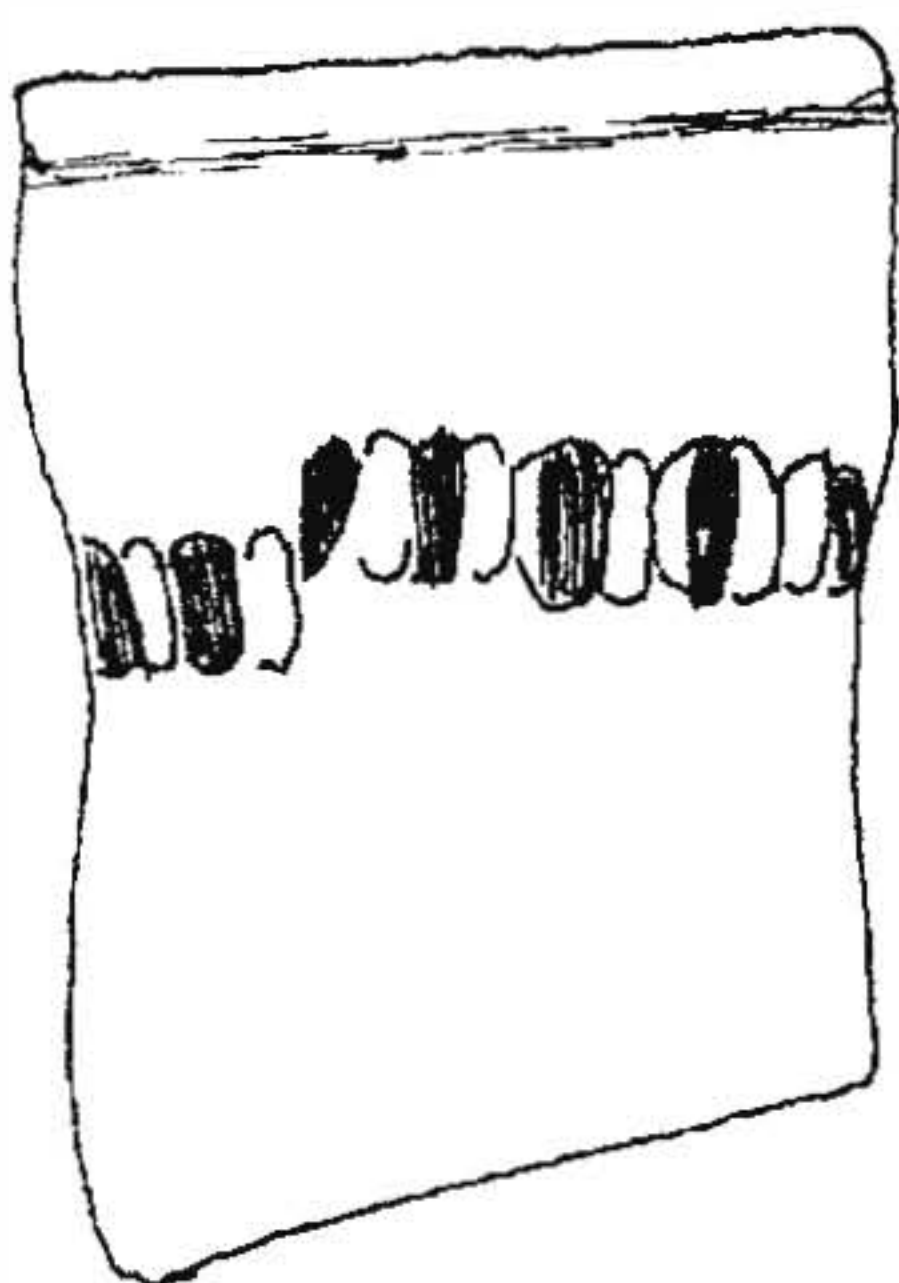
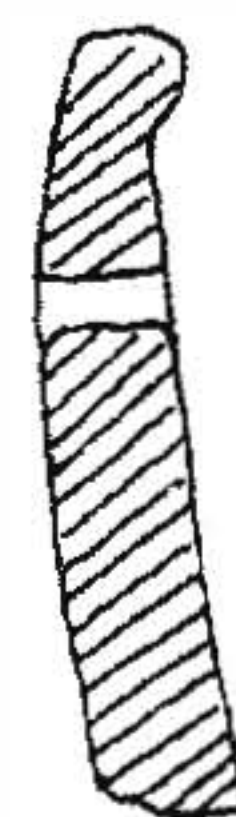
20

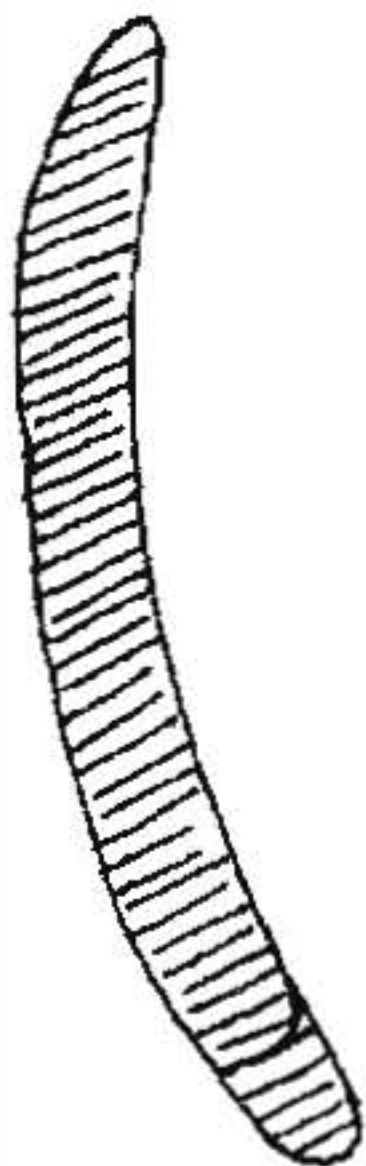
21

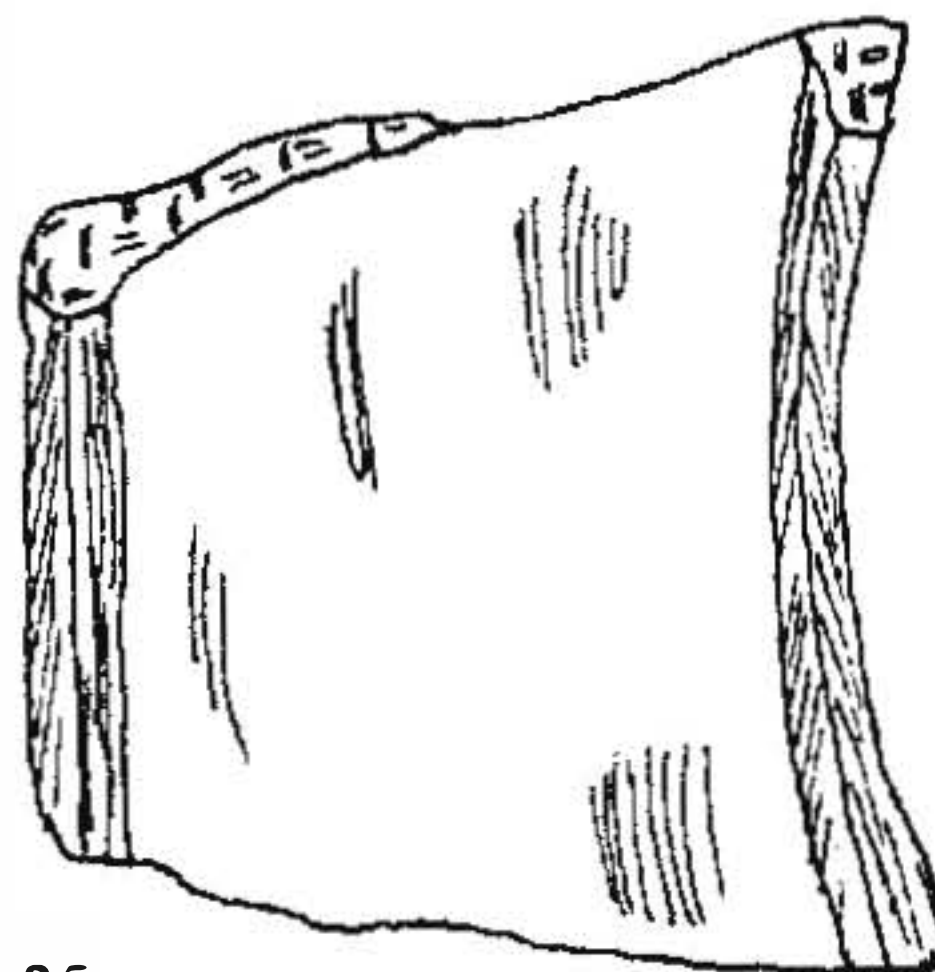
22

24

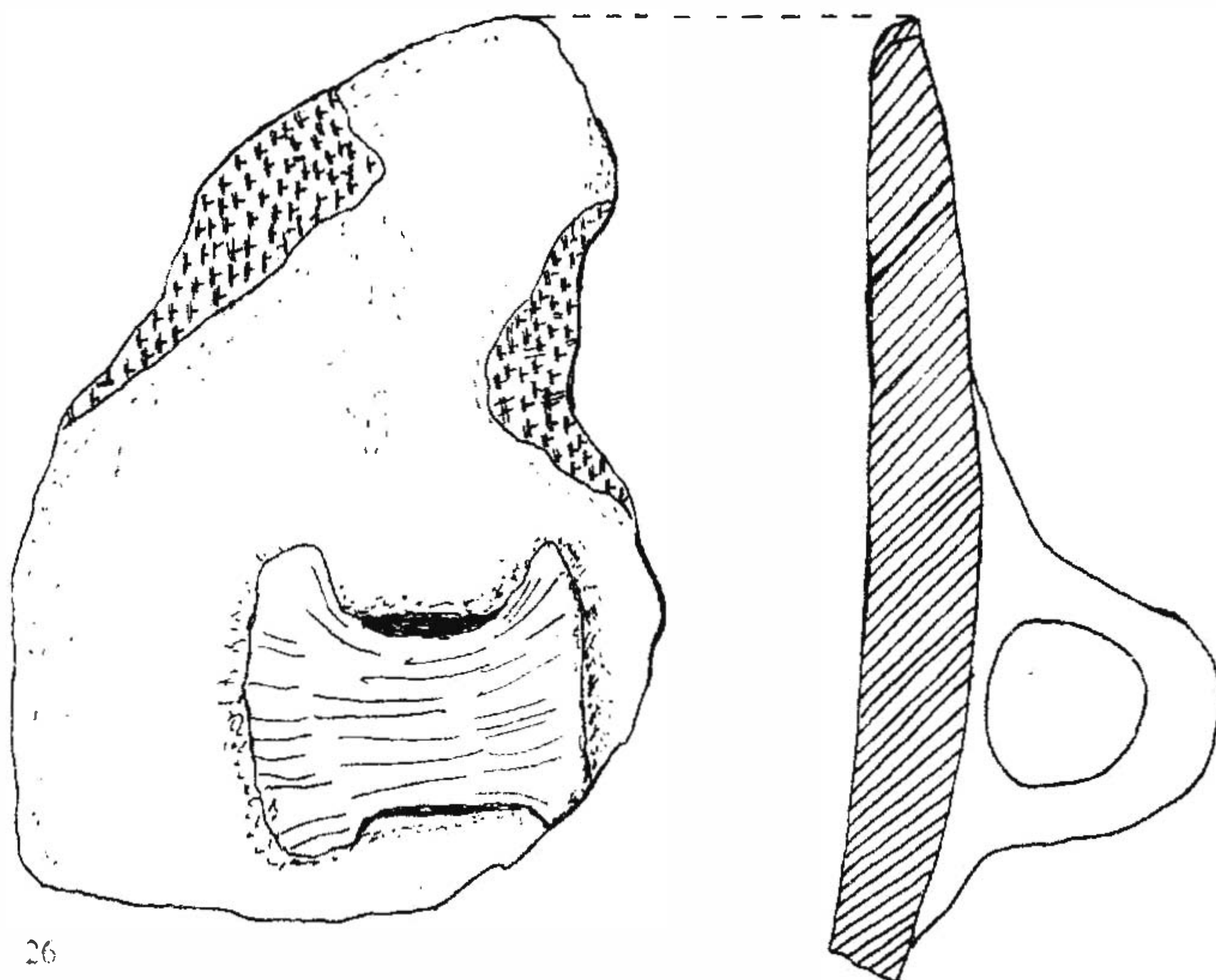

23

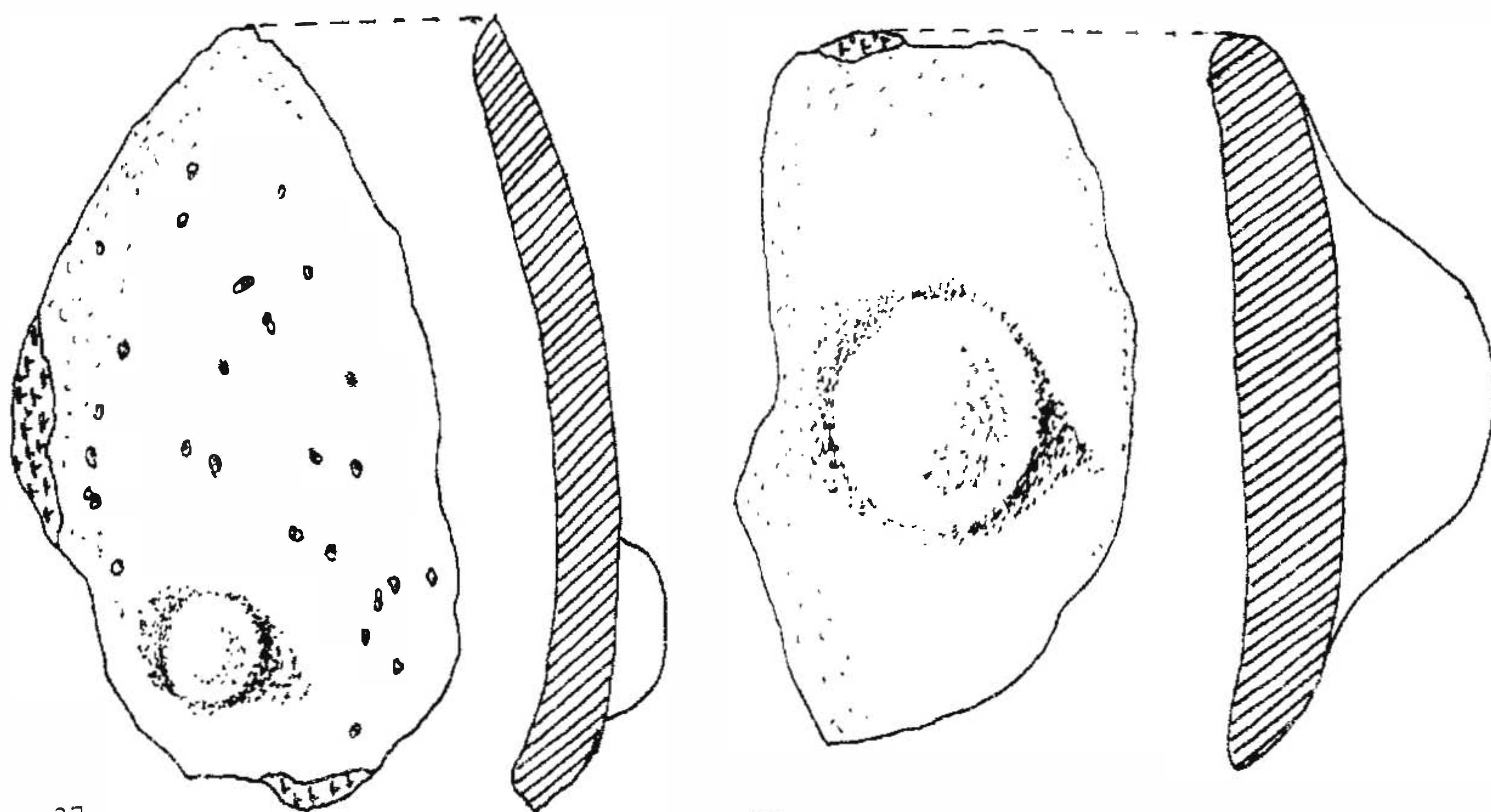

25

26

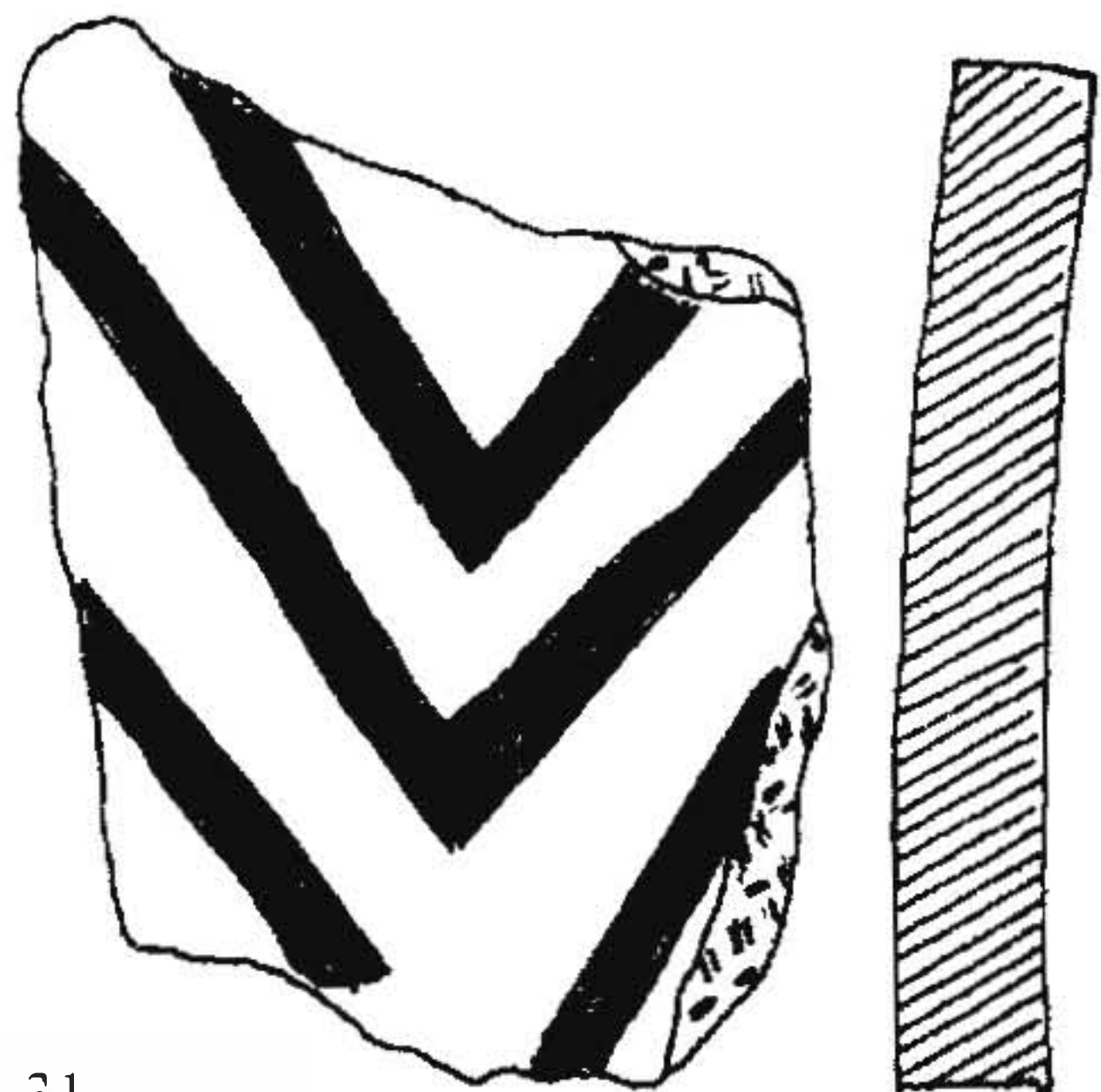
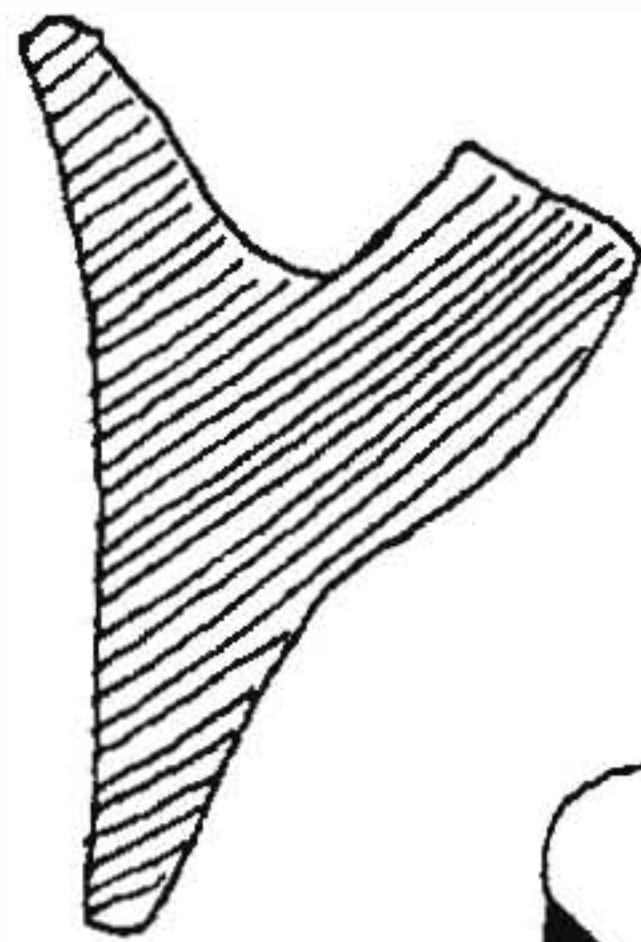
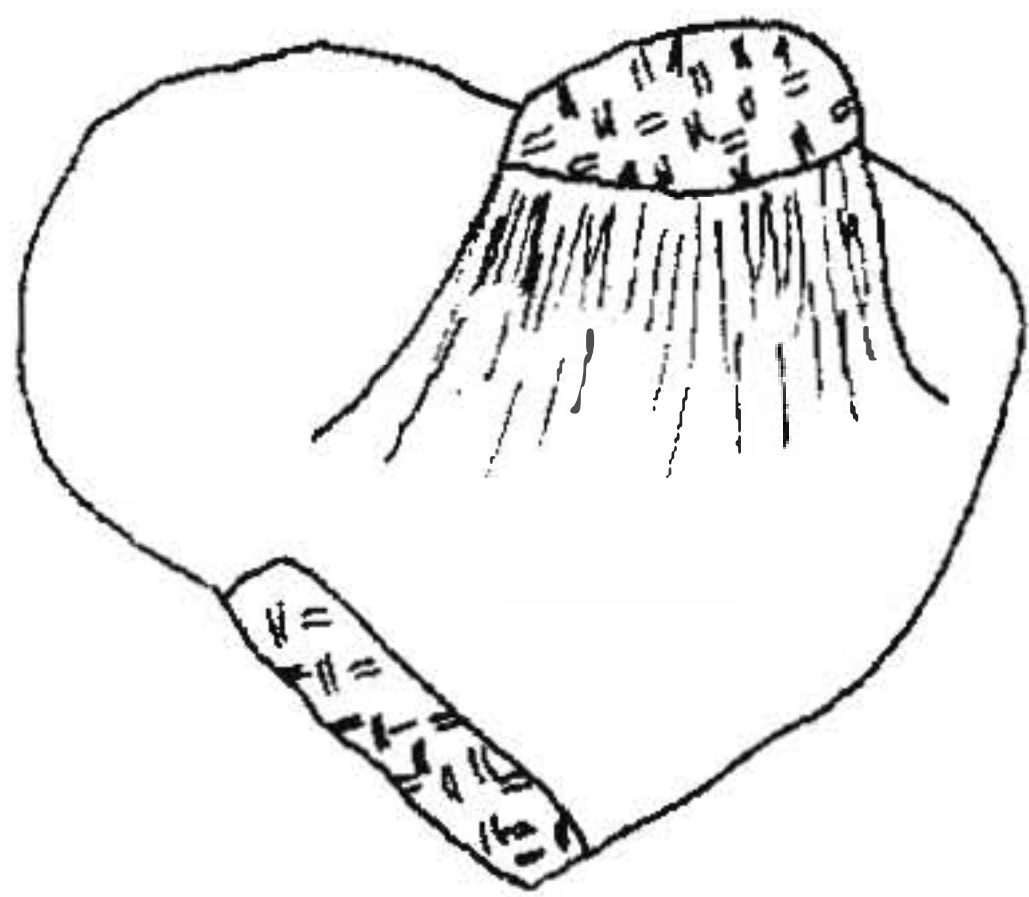
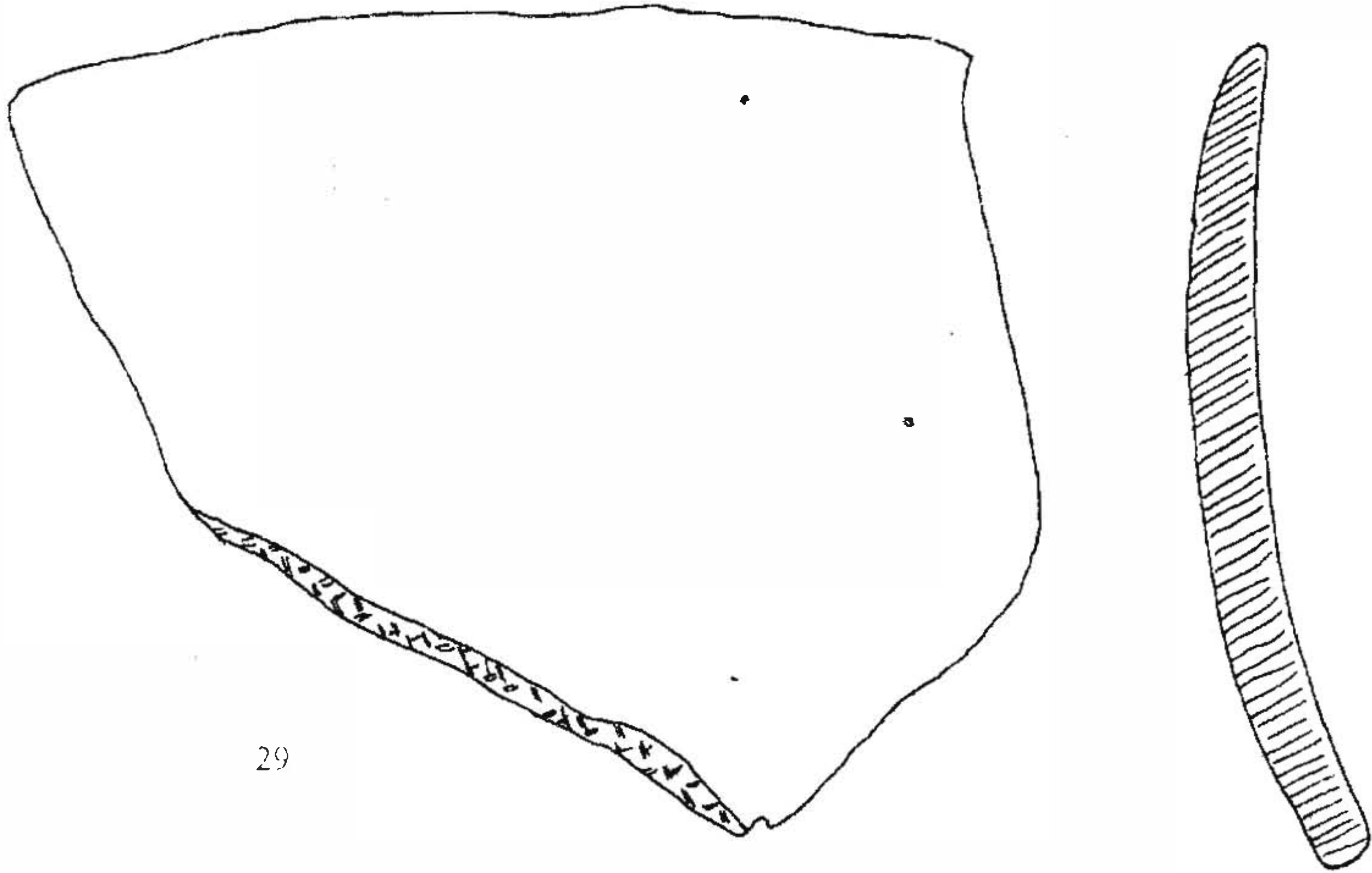

27

28

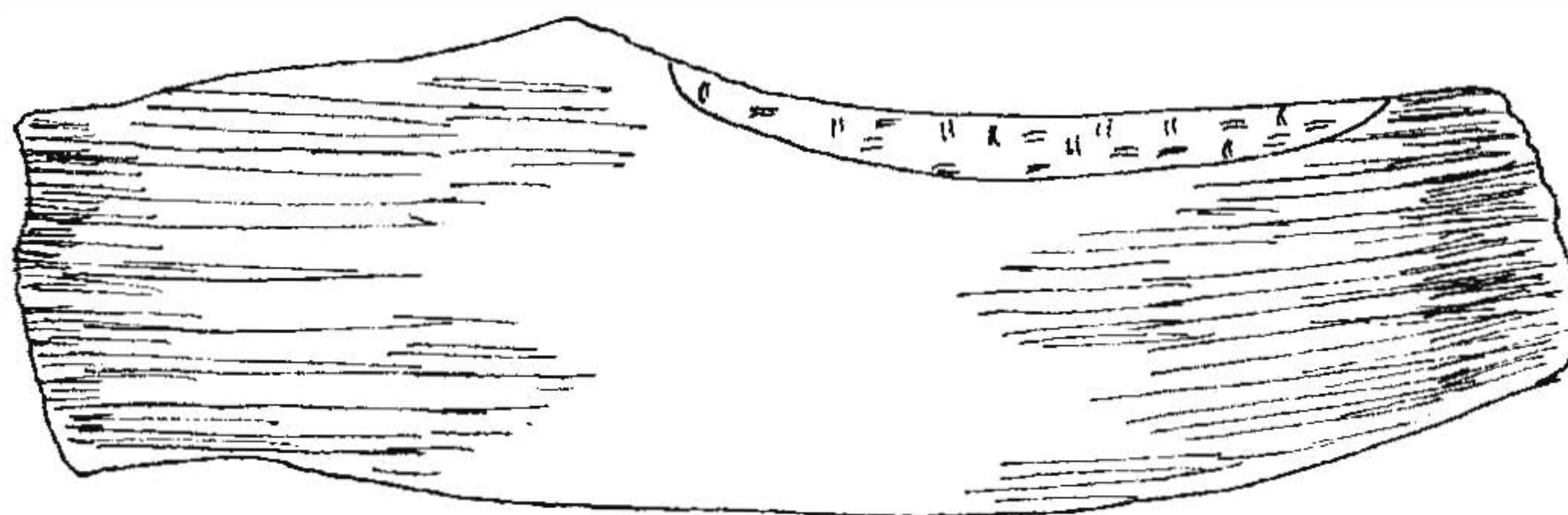
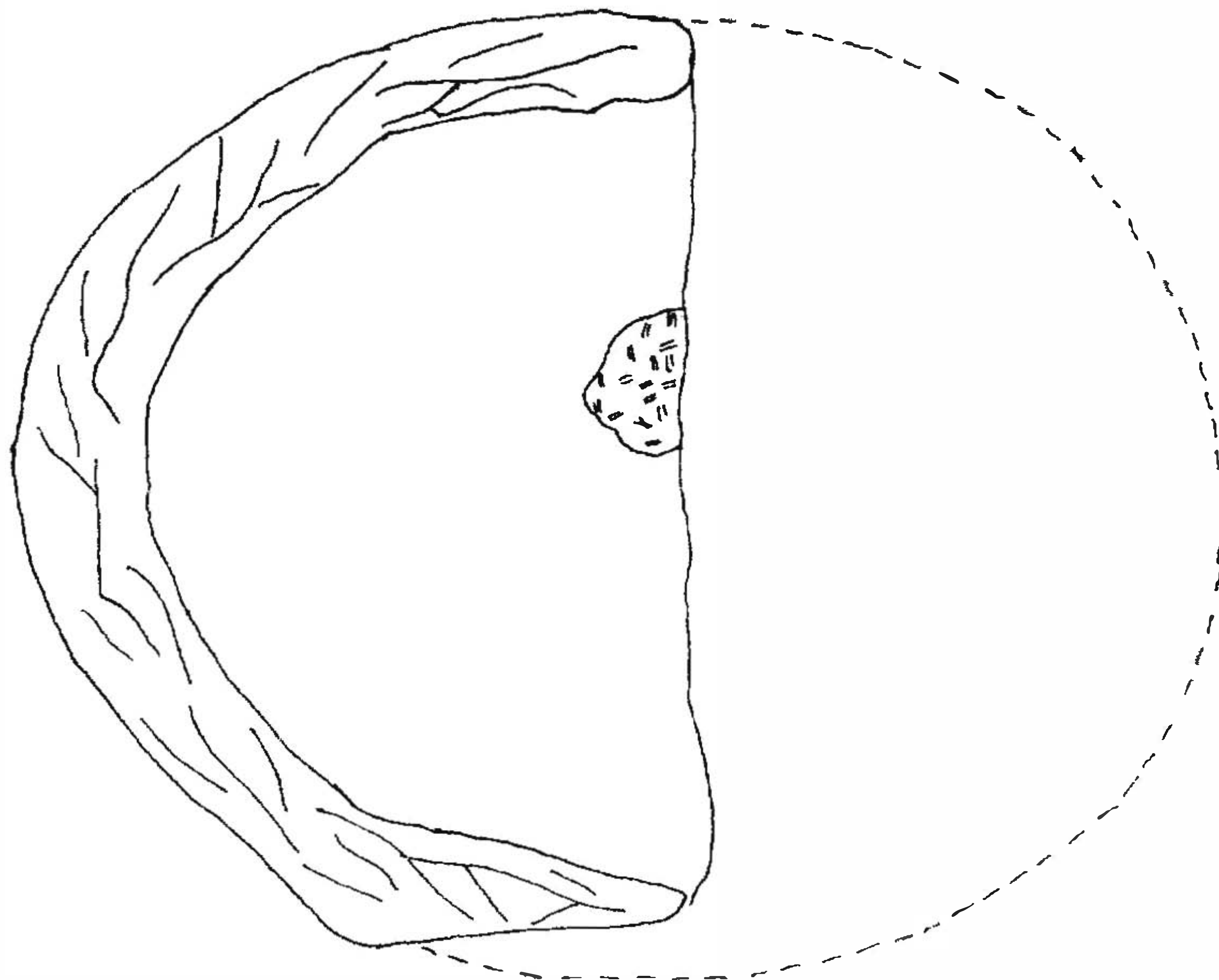

Pl.V. "Pârâul Șesului"

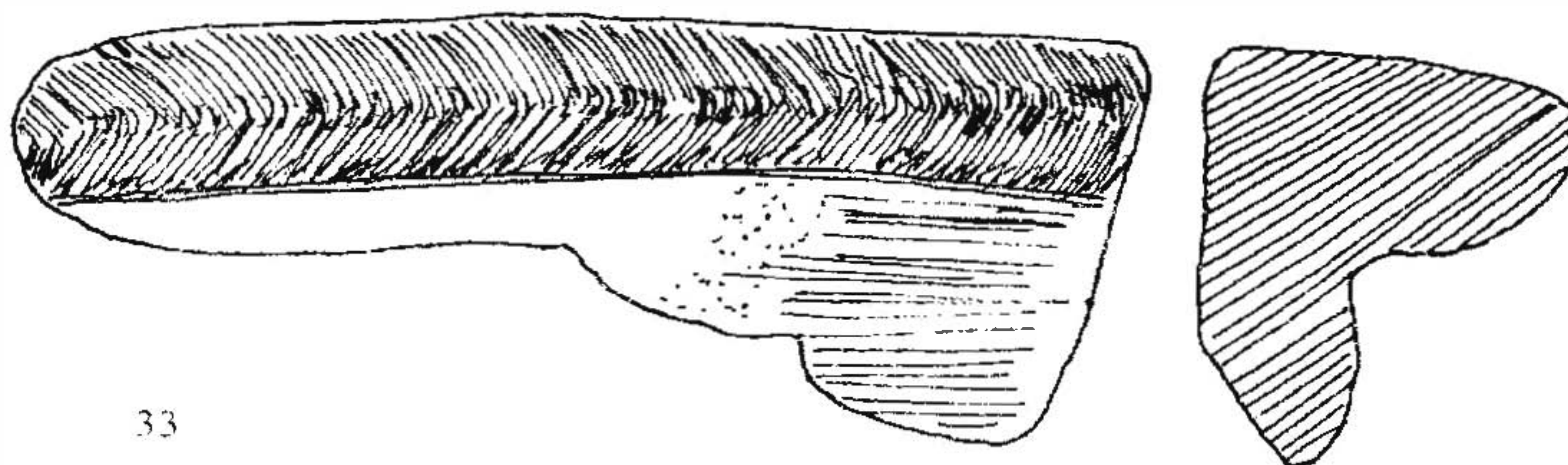

Pl. VI. "Krestel"

32

33

Pl.VII. "Pârâul Șesului?"

sistematice efectuate de Kurt Horedt⁸, continuate apoi de Muzeul din Mediaș (1965-1967)⁹. În hotarul satului, în punctul numit de localnici "Krestel", investigațiile de suprafață întreprinse de autorul acestui studiu împreună cu colegul Roman Cristian au dus la descoperirea unor resturi arheologice (material ceramic mai ales) încadrabile orizonturilor culturale Petrești și Coțofeni. Din ceramica fină și semifină (Pl.VI/29-30) se distinge un fragment pictat tricrom (Pl.VI/31). Motivul decorativ este constituit din benzi late unghiulare, de culoare maroniu-roșcată, mărginită de linii de bordură subțiri de culoare negru-deschis. Spațiile rămase libere au fost umplute cu o culoare albicioasă ce realizează efectul tricrom¹⁰. Tindem să credem că poate fi încadrat în cadrul grupei A-B IIIb. Fără nici o îndoială că punctul nostru de vedere va fi înfirmat sau confirmat de cercetările viitoare.

Alături de cele prezentate mai sus, nu putem trece cu vederea existența unor greutăți fragmentare și a unei game variate de motive ornamentale specifice orizontului Coțofeni (Pl.III/17, 18; Pl.IV/19-23). La nivelul documentării actuale, încercarea noastră de a constata o posibilă contemporaneitate între punctul "Cetățuia" și "Krestel"¹¹ ni se pare destul de nefundamentată, deci aceasta în mod indiscutabil ar constitui numai o ipoteză de lucru.

Viitoarele cercetări sistematice, analiza atentă a datelor anterioare, colaborate cu cele noi, vor permite trasarea unor concluzii pertinente într-o măsură mai mare sau mai mică, cât și stabilirea mai detaliată a locului celor două așezări în problematica culturilor Petrești și Coțofeni din Transilvania.

AUREL DRAGOTĂ
Universitatea "Lucian Blaga"
Sibiu

**SURFACE RESEARCHES ON PREHISTORIAN
SITES OF CALVASER AND BOARTA
(ȘEICA MARE COMUNNE, SIBIU COUNTY)**

SUMMARY

The investigations held in the spring of 1995 in the regions of Calvaser (Pârâul Șesului) and Boarta (Krestel) led to the discovery of a rich archaeological material belonging to the cultural horizons Petrești and Coțofeni (fig.1). The lithic tools from Calvaser are generally represented by silicious rock blades of different sizes, their length being between 4-6 cm. (Pl.I/1-14; Pl.II/15-16). In Boarta shire, there were discovered together with ornamented pottery material in the style specific to the Coțofeni cultural horizon (Pl.IV/19-22), two fragmented clay loads (Pl.III/17, 18), and a pottery fragment painted in three colours from the phase A-B IIIb of the Petrești culture.

The attentive analysis of dates and information that we have today seems to lead us to the conclusion that the sites from Boarta (Cetățuia and Krestel) are contemporary. The statements will be emphasized or in bigger or smaller measure, by future systematic excavations which will also allow the more detailed position of the places of these sites in the context of the cultures of Petrești and Coțofeni.

⁸ K. Horedt, *Săpături privitoare la epoca neo- și eneolitică*, în *Apulum*, III, 1947-1949, p.57-66.

⁹ S. Dumitrașcu, G. Togan, *Săpăturile arheologice de la Boarta-"Cetățuia" (jud.Sibiu)*, în *ActaMN*, VIII, 1971, p.423-437; Cf. *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, vol.I, A-C, Editura Enciclopedică, București, 1994, p.188.

¹⁰ I. Paul, *Periodizarea internă a culturii Petrești în lumina evoluției ceramicii pictate*, în *StComBrukenthal*, 20, 1977, p.15-26 și 3 pl., Idem, *op.cit.*, 1992, p.66 sqq.

¹¹ P. Roman, *Cultura Coțofeni*, Editura Academiei R.S.R., București, 1976, p.14 sqq, Pl.2 și urm.